

• ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΤΕΥΧΟΣ 164 • 15ος ΧΡΟΝΟΣ • ΜΑΡΤΙΟΣ 2007
ΚΩΔ. 2181
• MONTHLY EDITION • NR. 164 • 15th YEAR • MARCH 2007
COD. 2181

ΔΡΑΣΗ

Εργατοϋπαλληλικό
Κέντρο
Αθηνών

E-mail: eka@otenet.gr
http://www.eka.org.gr

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Στο Παρίσι στις 2 Φεβρουαρίου 2007, ανακοινώθηκαν οι διαπιστώσεις και προβλέψεις της Διακυβερνητικής Συνδιάσκεψης (IPCC) για την Κλιματική Αλλαγή. Αυτές ήταν σε γενικές γραμμές οι ακόλουθες:

- Η υπερθέρμανση στο κλιματικό σύστημα είναι αναμφισβήτητη.
- Είναι «πολύ πιθανό» η ως άνω άνοδος των μέσων παγκόσμιων θερμοκρασιών να προκλήθηκε ως επί το πλείστον από την αύξηση των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Τα τελευταία 100 χρόνια, οι θερμοκρασίες στην επιφάνεια της γης αυξήθηκαν κατά μέσο όρο κατά 0,76°C, ενώ παράλληλα επιταχύνθηκε περαιτέρω ο ρυθμός αυτής της αύξησης. Εφόσον δεν ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών η προβλεπόμενη περαιτέρω άνοδος της παγκόσμιας μέσης θερμοκρασίας έως το 2100 θα κυμανθεί από 1,8 έως 4,0°C.
- Το πλήρες εύρος αβεβαιότητας για την προβλεπόμενη υπερθέρμανση του πλανήτη τον αιώνα μας είναι 1,1 - 6,4°C.
- Οι ρυθμοί ανύψωσης της στάθμης των θαλασσών σχεδόν διπλασιάστηκαν.
- Συνεχίστηκε η αύξηση της συγκέντρωσης του διοξειδίου του άνθρακα (CO2) και άλλων αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα λόγω ανθρωπογενών εκπομπών, ενώ επιταχύνθηκε περαιτέρω ο ρυθμός της.
- Από τις νέες έρευνες προκύπτει ότι η βλάστηση και το έδαφος θα απορροφούν λιγότερο διοξείδιο του άνθρακα

όσο θερμαίνεται ο πλανήτης. Ως εκ τούτου, μεγαλύτερο ποσοστό του εκπεμπόμενου CO2 θα παραμένει στην ατμόσφαιρα και το μέγεθος της κλιματικής αλλαγής που θα προκαλεί δεδομένο επίπεδο εκπομπών θα είναι μεγαλύτερο απ' ό,τι επιστεύετο κατά το παρελθόν.

- Έχουν πολλαπλασιασθεί τα ακραία καιρικά φαινόμενα και παρατηρούνται αλλαγές των κλιματικών μοντέλων σε περιφερειακή κλίμακα.
- Έχει βελτιωθεί η ικανότητα των επιστημόνων να προβλέπουν τις μελλοντικές κλιματικές αλλαγές καθώς και η αξιοπιστία των προβλέψεων. Οι θερμοκρασίες στην ξηρά σε μεγάλα βόρεια γεωγραφικά πλάτη θα είναι υψηλότερες του παγκόσμιου μέσου όρου. Στην Αρκτική, θα ήταν δυνατόν να σημειωθούν θερμοκρασίες κατά μέσον όρο 6°C και ενδεχομένως μέχρι και 8°C υψηλότερες στο τέλος αυτού του αιώνα απ' ό,τι στα τέλη του 20ου αιώνα.

Στα πιο πάνω στοιχεία της Διακυβερνητικής θα πρέπει να προστεθούν και τα πορίσματα της πρόσφατης Έκθεσης Stern, στην οποία οι οικονομικές επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή σε παγκόσμια κλίμακα θα σημάνουν παγκόσμιο οικονομικό κραχ ανάλογο με αυτό του 1929. Δεν είναι επίσης τυχαίο αλλά είναι οπωσδήποτε ασυνήθιστο το γεγονός ότι η πρόσφατη συνδιάσκεψη του Νταβός είχε ως κεντρικό της θέμα την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της στην οικονομία.

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

• Διακυβερνητική Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή - Διαπιστώσεις και Προβλέψεις • Κλιματική Αλλαγή - Η κατάσταση στην Ελλάδα • Η Ε.Ε. για την Κλιματική Αλλαγή • Τα βιοκαύσιμα • Α.Π.Ε. • Νέες Εκδόσεις • Περιβαλλοντικά Νέα

IN THIS ISSUE

• IPCC: Findings and prospects • Climate change: The situation in Greece • The E.U. measures to combat Climate Change • Biofuels • RES and territorial planning • New publications • Environmental News

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ Η κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει δεσμευθεί να μην αυξήσει τις εκπομπές των έξι αερίων του θερμοκηπίου (CO₂, CH₄, N₂O, HFC5, PFC5, SF₆), πάνω από 25% κατά μέσο όρο στο διάστημα 2008-2012 σε σχέση με τις εκπομπές του 1990 που είναι το έτος βάσης για τα πρώτα τρία αέρια και το έτος 1995 για τα υπόλοιπα.

Το 2004, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στη χώρα μας είχαν αυξηθεί κατά 24% σε σχέση με τις εκπομπές βάσης και σήμερα είναι πρακτικά βέβαιο ότι θα υπάρξει υπέρβαση του ορίου έως το 2012. Στην πραγματικότητα, το 2010 προβλέπεται ότι οι εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου θα είναι αυξημένες κατά 39,4% σε σύγκριση με το έτος βάσης (για δε το 2020 το αντίστοιχο ποσοστό αύξησης εκτιμάται σε 57,6%).

Χρειάζεται επομένως να γίνει επανατοποθέτηση της νέας Στρατηγικής για το πρόβλημα, και να υιοθετηθεί μια αποτελεσματική και μετρήσιμη νέα πολιτική. Σημειώνεται ότι η υπέρβαση της δέσμευσης της χώρας θα έχει σοβαρές (και) οικονομικές συνέπειες, είτε με την υποχρεωτική αγορά δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων, είτε με την καταβολή προστίμου.

Το Ελληνικό Γραφείο της Greenpeace έχει εκτιμήσει ότι το πρόστιμο από 40 ευρώ ανά τόνο για την περίοδο 2005-2007, το 2008 θα ανέλθει στα 100 ευρώ ανά τόνο (<http://www.physics4u.gr/articles/2005/marketpollution.html>).

Η σημαντικότερη πηγή αερίων του θερμοκηπίου και ιδιαίτερα του CO₂ είναι η παραγωγή και χρήση ηλεκτρικής ενέργειας. Η ζήτηση ενέργειας στην Ελλάδα καλύπτεται σε ποσοστό 94% από συμβατικά καύσιμα, δηλ. αυτά από τα οποία παράγονται τα αέρια του θερμοκηπίου. Το μερίδιο ευθύνης της βιομηχανίας εντοπίζεται στις εκπομπές CO₂, (π.χ. από την παραγωγή τσιμέντου) καθώς και στις εκπομπές φθοριούχων ενώσεων. Η διάθεση των απορριμμάτων και ο αγροτικός τομέας έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την παραγωγή CH₄. Η κατανομή αυτή υποδεικνύει και τα πεδία στα οποία πρέπει να κατευθυνθεί η προσπάθεια, και ιδίως τη σημασία της ανάπτυξης της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ.

Οι ΑΠΕ είναι πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και αποτελούν βασική συνιστώσα της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της παγκόσμιας κοινωνίας με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Η Ε.Ε με την οδηγία 2001/77/ΕΚ, έχει θέσει ως στόχο, μέχρι το 2010, το 22,1% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα να προέρχεται από ΑΠΕ. Ο εθνικός στόχος είναι το ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας να ανέλθει από 11% που είναι σήμερα σε 20,1% μέχρι το 2010 και σε 29% μέχρι το 2020.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη περιλαμβάνει μια σειρά από ποσοτικούς στόχους που αφορούν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την κατανάλωση ενέργειας και την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, το ποσοστό των βιοκαυσίμων, τη συνολική εξοικονόμηση ενέργειας.

Αντίστοιχοι ποσοτικοί στόχοι κρίνεται αναγκαίο να ενσωματωθούν κατάλληλα στην Ελληνική Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η οποία βρίσκεται υπό αναθεώρηση (η υπάρχουσα αναφέρεται μόνο στο όριο αύξησης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου) και να προσδιοριστούν και οι αντίστοιχες δράσεις για την επίτευξή τους.

Η Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να περιοριστεί η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε 2°C το πολύ, σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, δεδομένου ότι πέρα από το όριο αυτό αυξάνεται σημαντικά ο κίνδυνος να σημειωθούν μη αντιστρεπτές και ενδεχομένως καταστροφικές αλλαγές. Οι συγκεντρώσεις των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα ανέρχονται σήμερα περίπου σε 425 ppm ισοδύναμου CO₂ και αυξάνονται κατά 2-3 ppm ετησίως.

Στις 10 Ιανουαρίου 2007 η Ε.Ε. πρότεινε ένα ολοκληρωμένο πακέτο μέτρων για τη χάραξη νέας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι κλιματικές αλλαγές και να ενισχυθεί η ενεργειακή ασφάλεια και η ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε.. Η δέσμη των προτάσεων θέτει διαφόρους φιλόδοξους στόχους σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τις ΑΠΕ με σκοπό να δημιουργηθεί μια πραγματική εσωτερική αγορά ενέργειας και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των σχετικών ρυθμίσεων. Η Επιτροπή πιστεύει ότι η επίτευξη διεθνούς συμφωνίας για το μετά το 2012 πλαίσιο θα οδηγήσει σε μείωση κατά 30% των εκπομπών από τις ανεπτυγμένες χώρες μέχρι το 2020. Ακόμη, προτείνει να δεσμευθεί τώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση να μειώσει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 20% μέχρι το 2020, ιδίως με τη λήψη μέτρων στον τομέα της ενέργειας.

Τα βιοκαύσιμα

Τα βιοκαύσιμα τείνουν να αποτελέσουν μια πραγματικά αξιόλογη πηγή ενέργειας για το μέλλον. Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της χρήσης βιοκαυσίμων είναι η συμβολή τους στον περιορισμό του φαινομένου του θερμοκηπίου. Θα πρέπει να αξιοποιηθεί στο μέγιστο η δυνατότητα που παρέχει στα κράτη-μέλη η Οδηγία 2003/96/ΕΚ για ολική ή μερική αποφορολόγηση των βιοκαυσίμων, καθώς η καλλιέργεια των ενεργειακών φυτών αποτελεί την κύρια εστία περιβαλλοντικής απορρύπανσης, επειδή τα φυτά ενεργειακών καλλιεργειών κατακρατούν διοξείδιο του άνθρακα.

Με βάση τις υποχρεώσεις μας που απορρέουν από τις κοινοτικές οδηγίες πρέπει έως το 2010 τουλάχιστον το 5,75% των καυσίμων που χρησιμοποιούνται για τις μεταφορές να είναι βιοκαύσιμα και το 1,2% της ηλεκτροπαραγωγής στη χώρα μας να προέρχεται από ενέργεια που παράγεται από βιομάζα. Το ποσοστό 5,75% αφορά σε όλα τα είδη βιοκαυσίμων και το κράτος μέλος μπορεί να επιλέξει προς τα πού θα στρέψει τις επενδύσεις του.

Στη χώρα μας, είναι σημαντικό το κενό που εμφανίζεται στην ενημέρωση και έγκυρη πληροφόρηση των παραγωγών από την πολιτεία για τις εναλλακτικές δυνατότητες που μπορεί να υπάρξουν στην αγροτική παραγωγή.

Στον τομέα των βιοκαυσίμων υπάρχουν εξελίξεις καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε νέα πρότυπα σε αναθεωρημένη οδηγία για τα καύσιμα κίνησης, που θα μειώσουν το μερίδιό τους στην αλλαγή του κλίματος και την ατμοσφαιρική ρύπανση, μεταξύ άλλων με τη μεγαλύτερη χρήση βιοκαυσίμων.

Συγκεκριμένα ο νέος στόχος χρήσης τους είναι τουλάχιστον 10% στα καύσιμα κίνησης μέχρι το 2020, έναντι 5% το 2005.

Α.Π.Ε.

Την 1η Φεβρουαρίου 2007 ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ παρουσίασε το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε). Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ είναι:

- α. Η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ΑΠΕ, ανά κατηγορία δραστηριότητας και χώρου, βάσει των διαθέσιμων σε εθνικό επίπεδο στοιχείων.*
- β. Η καθιέρωση κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν τη δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.*
- γ. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ, ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για την ενέργεια και το περιβάλλον.*

Με τα παραπάνω επιδιώκεται, εκτός των άλλων, να παρασχεθεί ένα σαφές σύνολο ενιαίων κανόνων και κριτηρίων στις αδειοδοτούσες αρχές και στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Σήμερα, οι διάφορες υπηρεσίες χρησιμοποιούν διαφορετικά κριτήρια για τη χωροθέτηση. Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργείται σύγχυση, να επιβαρύνεται το περιβάλλον, να υπάρχει πληθώρα προσφυγών και να καθυστερούν οι μεγάλες επενδύσεις παραγωγής πράσινης ενέργειας.

Αυτές τις καταστάσεις αναμένεται να αντιμετωπίσει το ειδικό χωροταξικό, με πρόθεση έγκρισής του μέσα στους επόμενους μήνες. Φαίνεται, συνεπώς, ότι το θεσμικό τοπίο που συνδέεται με την κλιματική αλλαγή βελτιώνεται σημαντικά.

Άλλα σχετικά θέματα ειδικού ελληνικού ενδιαφέροντος που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν είναι η διεύθυνση του φυσικού αερίου, η διασύνδεση των δικτύων του ηλεκτρικού συστήματος (ιδιαίτερα στα νησιά), η διασφάλιση κανόνων υγιούς ανταγωνισμού στον ενεργειακό τομέα και ειδικότερα στις ΑΠΕ, η εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια κ.ά.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μιχάλης Μοδινός,
Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΜΠΑΪ
Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ,
Σελίδες 470

Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ το νέο βιβλίο του Μιχάλη Μοδινού «Ο Μεγάλος Αμπαί». Ένα μυθιστόρημα με διαπολιτισμικές προσεγγίσεις, ιστορικό και ταυτόχρονα εξαιρετικά σύγχρονο καθώς η αναζήτηση των πηγών του Νείλου, αποδεικνύει το διαχρονικό ενδιαφέρον του ανθρώπου να ανακαλύψει τις απαρχές του ζωοδότη ποταμού, αν λάβει κανείς υπ' όψιν ότι πριν από μερικούς μήνες μέσα στο 2006 έγινε γνωστή η ανακάλυψη των πηγών του Νείλου σε κάποιο άλλο σημείο της Αφρικής από αυτό που πιστευόταν ως τώρα.

Μια μεγάλη εξερευνητική αποστολή διεισδύει το 1769 στη Μαύρη Αφρική σε αναζήτηση των πηγών του Νείλου. Επικεφαλής της είναι ο σκωτσέζος Τζέιμς Μπρους και απλό μέλος της ένας γραικός, ο Ευστράτιος Ταταράκης. Η εξιστόρηση από τον δεύτερο της επικής, τριετούς τους πορείας κατασκευάζει σ' αυτό το μυθιστόρημα την τοιχογραφία μιας ολόκληρης εποχής αλλά και μια μεθοδική, ανασύσταση της οικογεωγραφίας του μετέπειτα «Τρίτου Κόσμου». Κυρίως όμως εγκαθιδρύει ένα διάλογο με τον Άλλο – τον αλλόθρησκο, τον ετερόχθονα, τον αλλοεθνή.

Ο συγγραφέας δημιουργεί με εξαιρετική μαεστρία, δοκιμακή ακρίβεια και τεράστιο αφηγηματικό πλούτο έναν άλλο Ροβινσώνα Κρούσο. Πίσω απ' τη μεγάλη πορεία και τις περιπέτειες του ήρωα, σ' ένα άλλο επίπεδο ανάγνωσης, αναδεικνύεται η υπέρπυσα ιδεολογική διαμάχη για την φύση και τις πηγές του Γαλάζιου Νείλου ή, μεταφορικά, της ίδιας της ανθρώπινης περιπέτειας. Ο Στρατής συχνά αμφισβητεί τα επιστημονικά ευρήματα του κυρίου του και καταφεύγει στις αυτόχθονες ερμηνείες καθ' όλη την πορεία κατά μήκος του ιερού ποταμού αναδεικνύοντας με τον τρόπο του τον δραματικά επίκαιρο διάλογο των πολιτισμών. Έτσι, παραδιδόμενος στις μεγάλες, κυκλικές αφηγήσεις της «άγριας σκέψης», θα διατρέξει τα όρια και τις παραδοχές της κατισχύουσας επιστημονικής μεθόδου, θα αμφισβητήσει τις μυθολογικές της παραδοχές και θα προσεγγίσει οντολογικά και λίγο προφητικά την σχέση ανθρώπου – φύσης,

Η ρέουσα γραφή του συγγραφέα κατασκευάζει μιας εκπλήσσοις ζωντανίας σύνθεση αφηγηματικού και επιστημονικού λόγου. Όμως το μυθιστόρημα αυτό, αποτελώντας προϊόν πολυετούς επιτόπιας έρευνας, μπορεί να ενταχθεί εξ ίσου καλά στην παράδοση της ανατρεπτικής ταξιδιωτικής λογοτεχνίας, όπου ως κεντρικοί ήρωες αναδεικνύονται οι ίδιοι οι τόποι.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΝΕΑ

Από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο

«Στοπ» ΕΕ στα «πράσινα εγκλήματα»

Αυστηρά μέτρα για την αντιμετώπιση των «Πράσινων εγκλημάτων κατά του περιβάλλοντος» πρόκειται να θεσπίσει η Ε. Ε. Σύμφωνα με την οδηγία που αναμένεται να προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα ισχύοντα νομοθετήματα και οι ποινές που προβλέπονται στις χώρες-μέλη της ΕΕ θεωρούνται «ανεπαρκή» για την προστασία του περιβάλλοντος. Η οδηγία επικεντρώνεται σε εννέα παραβιάσεις, μεταξύ των οποίων η παράνομη απόρριψη σκουπιδιών ή αποβλήτων και η πρόκληση βλαβών, ή οι θάνατοι, ζώων απειλούμενων ειδών.

Ιδιοκτήτης: ΕΚΑ • Εκδότης: Γρηγόρης Φελώνης Πρόεδρος ΕΚΑ • Την "ΔΡΑΣΗ" επιμελείται η υπεύθυνη του Τμήματος Περιβάλλοντος και Διεθνών Σχέσεων **Δρ Χριστίνα Θεοχάρη**. • Τιμή Τεύχους 0.5 ευρώ.

Διεύθυνση: ΕΚΑ, Γ' Σεπτεμβρίου 48B, 104 33 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210 88 36 917, 210 88 41 818, FAX: 210 88 39 271

Επιτρέπεται η χωρίς άδεια αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους του φυλλαδίου, με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.